

Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира
Винниченка

Кафедра образотворчого мистецтва та дизайну

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Сторикевич Т.М.
“30” серпня 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Галузь знань: 02 Культура і мистецтво

Спеціальність: 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Освітня програма: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Факультет мистецький

форма навчання: денна

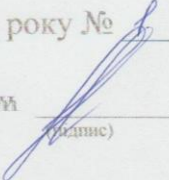
2018 – 2019 рік

Робоча програма «Методика викладання образотворчого мистецтва» для студентів галузі знань: 02 Культура і мистецтво, спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Розробники: доцент, кандидат педагогічних наук Стрітьєвич Тетяна Миколаївна

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри образотворчого мистецтва та дизайну

Протокол від "30" серпня 2018 року № 8

"30" серпня 2018 року Завідувач кафедри (підпис) Стрітьєвич Т.М. (прізвище та ініціали)

© _____, 2018 рік

© _____, 2018 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 02 Культура і мистецтво (шифр і назва)	Нормативна (за вибором)
	Спеціальність (професійне спрямування): 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрації	Рік підготовки: III-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр 5-6-й
Загальна кількість годин - 50		Лекції 16 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2		Практичні, семінарські 50 год.
	Лабораторні год.	
	Самостійна робота 60 год.	
	Консультації 24 год.	
	Вид контролю: 5 семестр - д.залік 6 семестр - екзамен	
	Ступінь вищої освіти: Бакалавр	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни ознайомити студентів з методикою викладання образотворчого та декоративного мистецтва, її історією, змістовними компонентами при викладанні образотворчого мистецтва у закладах, визначити особливості образотворчої діяльності, прийоми, методи та форми навчання образотворчому мистецтву у сучасних умовах; розвиток особистісних якостей студентів, творчого потенціалу, педагогічної майстерності; виробити власний стиль і методику викладання, не обмежуючись тематикою.

Завдання вивчення дисципліни передбачає набуття знань, вмінь та навичок в таких напрямках:

володіння методикою викладання образотворчого та декоративного мистецтва;

знання особливостей психофізіологічного розвитку дітей, їх можливостей в образотворчій діяльності;

розуміння художньо-виразних засобів образотворчого мистецтва та естетичних якостей дитячої художньої творчості.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

науково-теоретичні основи викладання образотворчого мистецтва;

завдання зміст та структуру шкільних програм з образотворчого мистецтва, специфіку поглибленого вивчення образотворчого мистецтва в загальноосвітній школі, художній школі та позашкільних заняттях з образотворчого мистецтва;

методику проведення уроків та занять образотворчого мистецтва відповідно до вікових, індивідуальних особливостей та професійного рівня;

нові технології різних видів мистецтва; відомості з теорії образотворчої грамоти; загальні принципи і методи перспективного зображення предметів навколишньої діяльності; закони лінійної і повітряної перспективи; послідовність роботи над натюрмортом, пейзажем, зображення людини, тварини, птаха; технічні прийоми роботи, властивості різних художніх матеріалів; особливості й закономірності створення тематичних композицій.

вміти:

володіти методикою викладання різних видів занять із образотворчого мистецтва, використовуючи різні форми і методи навчання;

володіти методикою особистісно-орієнтованого навчання;

планувати роботу з образотворчого мистецтва;

вміти працювати з методичною літературою;

на практиці застосовувати знання отримані під час навчання;

Як результат вивчення навчальної дисципліни у студентів формується здатність викладати фахові дисципліни у дитячих спеціалізованих художніх та мистецьких закладах освіти. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. Знання та

розуміння предметної галузі та професійної діяльності. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). Здатність працювати автономно та набути навички міжособистісної взаємодії. Навички здійснення безпечної діяльності. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. Здатність бути критичним і самокритичним. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. Володіння культурою мислення, що виявляється в здатності сприймати й узагальнювати інформацію відповідно до представлених цілей підготовки фахівця під час вивчення дисципліни. Прагнення до саморозвитку, постійного підвищення кваліфікації та майстерності. Правильне використання різних мовних засобів відповідно до комунікативних намірів; вміння влучно висловлювати думки для успішного розв'язання проблем і завдань у професійній діяльності. Вміння самостійно поглиблювати знання в рамках дисципліни шляхом пошуку й опрацювання нової інформації з використанням сучасних засобів технічної інформації. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Мають володіти навчальними методиками, теорією та методикою професійної художньої освіти та дидактикою викладання спеціальних дисциплін з фаху, формувати естетичні смаки, художні навички учнів дитячих спеціалізованих художніх та мистецьких закладах освіти. Здатність здійснювати збереження, обробку та редагування професійної інформації з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для виконання професійних завдань та прийняття професійних рішень.

Здатність використовувати виразну мову образотворчого мистецтва в процесі власної професійної діяльності для сприяння створенню художніх заходів, мистецьких рухів, акцій тощо

Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації творів мистецтва, зміст основних класичних і сучасних категорій та концепцій мистецтвознавчої науки, усвідомлювати їх художньо-естетичну природу. Здатність організувати заходи до культурно-просвітницьких установ з метою поглиблення отриманих знань з історії образотворчого мистецтва. Здатність створювати в колективі мікроклімат, який сприяє засвоєнню знань і розвитку особистості в цілому. Здатність розуміти культурно-суспільні процеси і впливати на ціннісну орієнтацію учнів. Здатність до спілкування за допомогою синтезу мистецтв. Знання з теорії та методики образотворчого мистецтва. Розуміння та здатність застосовувати на практиці методи, прийоми та засоби навчання образотворчому мистецтву відповідно вікових особливостей учнів та вимогам сучасної школи. Розуміння особливостей педагогічного малюнку та ефективного застосування його у навчально-виховному процесі. Пробуджувати естетичні відчуття, сприяти естетичному, національному та патріотичному вихованню засобами образотворчого мистецтва.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль/блок 1. Психолого-педагогічні основи викладання образотворчого мистецтва.

Сучасний стан та напрямки викладання образотворчого мистецтва у закладах освіти та мистецтва. Зміст та завдання образотворчого мистецтва як навчального предмета. Вимоги до викладання та викладача образотворчого мистецтва. Сучасні навчально-методичні матеріали.

Історія методики викладання образотворчого мистецтва. Дитячий малюнок як феномен художньої культури. Особливості образотворчої діяльності учнів.

Психолого-педагогічні основи викладання образотворчого мистецтва. Методи, прийоми та форми організації навчального процесу з образотворчого мистецтва. Методики зображення з натури, по пам'яті, за уявою.

Діючі програми з образотворчого мистецтва. Реалізація основних образотворчих проблем з образотворчого мистецтва (Колір, композиція, простір, форма та об'єм). Розвиток уяви, художньо-образного мислення. Планування та організація навчального процесу з образотворчого мистецтва: у закладах освіти та культури. Календарно-тематичне планування з образотворчого мистецтва у позакласній та позашкільній діяльності з образотворчого мистецтва з образотворчого мистецтва (організація гурткової роботи).

Змістовий модуль/блок 3. Особливості проведення занять з образотворчого мистецтва.

Педагогічний малюнок як основна форма навчання образотворчого мистецтва. Вимоги до наочності.

Урок як основна форма навчального процесу з образотворчого мистецтва. Структура занять з образотворчого мистецтва. Особливості занять сприйняття мистецтва та навколишньої дійсності. Особливості занять малювання з натури. Особливості занять зображення тварин, птахів та риб. Особливості декоративної діяльності. Особливості зображення людини. Дизайн-освіта в програмі образотворчого мистецтва. Особливості оцінювання дитячих робіт.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль/блок 1. Психолого-педагогічні основи викладання образотворчого мистецтва						
Зміст та завдання образотворчого мистецтва як навчального предмета.		2				2
Психолого-педагогічні основи викладання образотворчого мистецтва. Методи, прийоми та форми організації навчального процесу з образотворчого мистецтва.		2	4			10
Діючі програми з образотворчого мистецтва.		2	2			6
Дитячий малюнок як феномен художньої культури. Особливості образотворчої діяльності учнів.		2	4			2
Історія методики викладання образотворчого мистецтва. Сучасні навчально-методичні матеріали.			6			4
Вимоги до викладання та викладача образотворчого мистецтва.			2			2
Методики зображення з натури, по пам'яті, за уявою			6			4
		8	26			30
Змістовий модуль/блок 2. Організація навчального процесу з образотворчого мистецтва						
Діючі програми з образотворчого мистецтва.		2				4
Реалізація основних образотворчих проблем з образотворчого мистецтва (Колір, композиція, простір, форма та об'єм).		2	6			6
Розвиток уяви, художньо-образного мислення (вправи)		2	4			6
Планування та організація навчального процесу з образотворчого мистецтва:		2	4			6
Календарно-тематичне планування з образотворчого мистецтва у позакласній та позашкільній діяльності з образотворчого мистецтва з образотворчого мистецтва (організація гурткової роботи).			8			8
Усього годин		8	22			30

5. Темі семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено	
2		
...		

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
V СЕМЕСТР		
Змістовий модуль/блок 1. Психолого-педагогічні основи викладання образотворчого мистецтва		
1	Психолого-педагогічні основи викладання образотворчого мистецтва. Методи, прийоми та форми організації навчального процесу з образотворчого мистецтва.	4
2	Діючі програми з образотворчого мистецтва.	2
3	Дитячий малюнок як феномен художньої культури. Особливості образотворчої діяльності учнів.	4
4	Історія методики викладання образотворчого мистецтва. Сучасні навчально-методичні матеріали.	6
5	Вимоги до викладання та викладача образотворчого мистецтва	2
6	Методики зображення з натури, по пам'яті, за уявою	6
		26
VI СЕМЕСТР		
Змістовий модуль/блок 2. Організація навчального процесу з образотворчого мистецтва		
	Реалізація основних образотворчих проблем з образотворчого мистецтва (Колір, композиція, простір, форма та об'єм).	6
	Розвиток уяви, художньо-образного мислення (вправи)	4
	Планування та організація навчального процесу з образотворчого мистецтва:	4
	Календарно-тематичне планування з образотворчого мистецтва у позакласній та позашкільній діяльності з образотворчого мистецтва з образотворчого мистецтва (організація гурткової роботи).	8
		22

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено	
2		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
V СЕМЕСТР		
Змістовий модуль/блок 1. Психолого-педагогічні основи викладання образотворчого мистецтва		
1	Зміст та завдання образотворчого мистецтва як навчального предмета.	2
2	Психолого-педагогічні основи викладання образотворчого мистецтва. Методи, прийоми та форми організації навчального процесу з образотворчого мистецтва.	10
3	Діючі програми з образотворчого мистецтва.	6
3	Дитячий малюнок як феномен художньої культури. Особливості образотворчої діяльності учнів.	2
4	Історія методики викладання образотворчого мистецтва. Сучасні навчально-методичні матеріали.	4
6	Вимоги до викладання та викладача образотворчого мистецтва	2
7	Методики зображення з натури, по пам'яті, за уявою	4
		30
VI СЕМЕСТР		
Змістовий модуль/блок 2. Організація навчального процесу з образотворчого мистецтва		
1	Діючі програми з образотворчого мистецтва	4
2	Реалізація основних образотворчих проблем з образотворчого мистецтва (Колір, композиція, простір, форма та об'єм).	6
3	Розвиток уяви, художньо-образного мислення (вправи)	6
4	Планування та організація навчального процесу з образотворчого мистецтва:	6
5	Календарно-тематичне планування з образотворчого мистецтва у позакласній та позашкільній діяльності з образотворчого мистецтва з образотворчого мистецтва (організація гурткової роботи).	8
		30

9. Індивідуальні завдання

10. Методи навчання

Лекції, практичні заняття, виконання тестових завдань, тренінгові вправи, дискусії, бесіди, моделювання, аналіз педагогічних ситуацій на заняттях образотворчого мистецтва.

11. Методи контролю

Поточний контроль, оцінювання активності і знань студентів під час практичних занять, поточне бліцопитування, контроль за виконанням завдань для самостійної роботи.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Назви змістових модулів і тем	Кількість балів					
	у тому числі					
	л	п	ла б	інд	с.р.	
1	3	4	5	6	7	
Змістовий модуль/блок 1. Психолого-педагогічні основи викладання образотворчого мистецтва						
Психолого-педагогічні основи викладання образотворчого мистецтва. Методи, прийоми та форми організації навчального процесу з образотворчого мистецтва.			2-5			
Діючі програми з образотворчого мистецтва.			2-5			
Дитячий малюнок як феномен художньої культури. Особливості образотворчої діяльності учнів.			2-5			5-20
Історія методики викладання образотворчого мистецтва. Сучасні навчально-методичні матеріали.			2-5			5-20
Вимоги до викладання та викладача образотворчого мистецтва.			2-5			
Методики зображення з натури, по пам'яті, за уявою			2-5			5-20
Диференційований залік			12-40 балів			15-60 балів
Змістовий модуль/блок 2. Організація навчального процесу з образотворчого мистецтва						
Реалізація основних образотворчих проблем з образотворчого мистецтва (Колір, композиція, простір, форма та об'єм).			2-5			
Розвиток уяви, художньо-образного мислення (вправи)			2-5			5-20
Планування та організація навчального процесу з образотворчого мистецтва			2-5			
Календарно-тематичне планування з образотворчого мистецтва у позакласній та позашкільній діяльності з образотворчого мистецтва з образотворчого мистецтва (організація гурткової роботи).			2-5			5-20
Екзамен			8-20 балів			10-40 балів

За підготовку до практичне заняття та активність на ньому студент може отримати від 2 до 5 балів:

5 балів – студент відмінно знає навчальний матеріал, критично аналізує його, може наводити приклади. Студент свідомо послуговується мовою візуального мистецтва у роздумах, поясненні матеріалу, висновках та узагальненнях, має достатньо високий рівень художньо-мистецького мислення і розвитку світопізнання і світовідчуття: самостійно використовує набуті художні вміння, навички та власні здібності. Вільно знаходить вирішення поставлених завдань. Демонструє вміння вести дискусію.

4 бали – студент володіє матеріалом, аналізує його, с допомогою наводить приклади. Студент послуговується мовою візуального мистецтва у роздумах, поясненні матеріалу, висновках та узагальненнях, має достатній рівень художньо-мистецького мислення і розвитку світопізнання і світовідчуття: самостійно використовує набуті художні вміння, навички та власні здібності. Демонструє вміння вести дискусію.

3 бали - студент володіє матеріалом, з труднощами аналізує його, с допомогою наводить приклади. Студент посередньо послуговується мовою візуального мистецтва у роздумах, поясненні матеріалу, висновках та узагальненнях, має достатній рівень художньо-мистецького мислення і розвитку світопізнання і світовідчуття: самостійно не використовує набуті художні вміння, навички та власні здібності.

2 бали - студент частково володіє матеріалом, з труднощами аналізує його, с допомогою наводить приклади. Студент дуже посередньо послуговується мовою візуального мистецтва у роздумах, поясненні матеріалу, висновках та узагальненнях, має низький рівень художньо-мистецького мислення і розвитку світопізнання і світовідчуття: не використовує набуті художні вміння, навички та власні здібності.

За виконані самостійні завдання 5 до 20 балів.

Критерії оцінювання самостійної роботи

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження.	2 бали
2.	Чіткість викладення матеріалу	5 бали
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	13 балів
4.	Презентація висновків, обґрунтованість	3 бали

	власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження.	
5.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи	2 бали

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінка «**відмінно**» (**A**) ставиться студенту коли він має ґрунтовні теоретичні знання з образотворчого мистецтва та методики його викладання, має свідомі знання особливостей психофізіологічного розвитку дітей шкільного віку, їх можливостей в образотворчій діяльності. Володіє дидактичними прийомами та методами, вирізняє форми навчання образотворчого мистецтва. Знає та орієнтується в навчальних програмах з образотворчого мистецтва для середньої школи, володіє образотворчою та психолого-педагогічною термінологією. Має повне розуміння художньо-виразних засобів образотворчого мистецтва та естетичних якостей дитячої художньої творчості. У межах програми, здатний систематизувати, узагальнювати, свідомо сприймати та відтворювати візуальні образи, застосовувати асоціативні зв'язки між творами образотворчого мистецтва, творами інших мистецтв та життєвими явищами. Студент свідомо послуговується мовою візуального мистецтва у роздумах, поясненні матеріалу, висновках та узагальненнях, має достатньо високий рівень художньо-мистецького мислення і розвитку світопізнання і світовідчуття: самостійно використовує набуті художні вміння, навички та власні здібності у творчій художній діяльності та у навчальному процесі викладання образотворчого мистецтва. Вільно знаходить вирішення поставлених завдань. Володіє структурою уроків з образотворчого мистецтва, користується різними видами та типами уроків. Має навички мотивації до творчої діяльності учнів. Вміє вірно відповідно теми та мети поставити навчальне завдання. Володіє навичками аналізу та самоаналізу, має потребу у

самореалізації. Загальна відповідь характеризується креативністю, творчим підходом до вирішення поставлених задач.

Оцінка «добре» **(В)** ставиться студенту коли він має достатні теоретичні знання з образотворчого мистецтва та методики його викладання, має знання особливостей психофізіологічного розвитку дітей шкільного віку, їх можливостей в образотворчій діяльності. Володіє дидактичними прийомами та методами, вирізняє форми навчання образотворчого мистецтва. Знає та достатньо орієнтується в навчальних програмах з образотворчого мистецтва для середньої школи, володіє образотворчою та психолого-педагогічною термінологією, допускає незначні помилки. Має розуміння художньо-виразних засобів образотворчого мистецтва та естетичних якостей дитячої художньої творчості. У межах програми, здатний систематизувати, узагальнювати, свідомо сприймати та відтворювати візуальні образи, застосовувати асоціативні зв'язки між творами образотворчого мистецтва, творами інших мистецтв та життєвими явищами за зовнішніми мотивами. Студент послуговується мовою візуального мистецтва у роздумах, поясненні матеріалу, висновках та узагальненнях, має достатній рівень художньо-мистецького мислення і розвитку світопізнання і світовідчуття: не завжди самостійно використовує набуті художні вміння, навички та власні здібності у творчій художній діяльності та у навчальному процесі викладання образотворчого мистецтва. Знаходить вирішення поставлених завдань. Володіє структурою уроків з образотворчого мистецтва, користується різними видами та типами уроків, допускає незначні помилки. Має навички мотивації до творчої діяльності учнів. Вміє вірно, але не завжди чітко, відповідно теми та мети поставити навчальне завдання. Володіє не в повній мірі навичками аналізу та самоаналізу, має потребу у самореалізації лише за зовнішньої мотивації. Характеризується творчим підходом до вирішення поставлених задач.

Оцінка «добре» **(С)** ставиться студенту коли він має належні теоретичні знання з образотворчого мистецтва та методики його викладання, має знання особливостей психофізіологічного розвитку дітей шкільного віку, їх можливостей в образотворчій діяльності, але допускає помилки у визначенні. Володіє, але не чітко, дидактичними прийомами та методами, вирізняє форми навчання образотворчого мистецтва. Знає та орієнтується в навчальних програмах з образотворчого мистецтва для середньої школи, володіє образотворчою та психолого-педагогічною термінологією, допускає незначні помилки. Має розуміння художньо-виразних засобів образотворчого мистецтва та естетичних якостей дитячої художньої творчості. У межах програми, здатний систематизувати, узагальнювати, свідомо сприймати та відтворювати візуальні образи, застосовувати асоціативні зв'язки між творами образотворчого мистецтва, творами інших мистецтв та життєвими явищами за зовнішніми мотивами та лише на конкретних прикладах. Студент частково послуговується мовою візуального мистецтва у роздумах, поясненні матеріалу, висновках та узагальненнях, має середній рівень художньо-мистецького мислення і розвитку світопізнання і світовідчуття: не завжди самостійно використовує набуті

художні вміння, навички та власні здібності у творчій художній діяльності та у навчальному процесі викладання образотворчого мистецтва. Знаходить вирішення поставлених завдань під керівництвом. Володіє структурою уроків з образотворчого мистецтва, не завжди користується різними видами та типами уроків, допускає незначні помилки. Має середні навички мотивації до творчої діяльності учнів. Вміє вірно, відповідно теми та мети поставити навчальне завдання, але не чітко його формулює. Володіє на середньому рівні навичками аналізу та самоаналізу, має потребу у самореалізації лише за зовнішньої мотивації. Характеризується творчим підходом до вирішення поставлених задач та зовнішніми мотивами.

Оцінка «задовільно» **(D)** ставиться студенту коли він може продемонструвати теоретичні знання з образотворчого мистецтва та методики його викладання, має часткові знання особливостей психофізіологічного розвитку дітей шкільного віку, їх можливостей в образотворчій діяльності, але допускає помилки у визначенні. Частково володіє дидактичними прийомами та методами, не відрізняє форми навчання образотворчого мистецтва. Знає та не чітко орієнтується в навчальних програмах з образотворчого мистецтва для середньої школи, володіє образотворчою та психолого-педагогічною термінологією, допускає значні помилки. Має не повне розуміння художньо-виразних засобів образотворчого мистецтва та естетичних якостей дитячої художньої творчості. У межах програми, частково здатний систематизувати, узагальнювати, свідомо сприймати та відтворювати візуальні образи, інколи застосовувати асоціативні зв'язки між творами образотворчого мистецтва, творами інших мистецтв та життєвими явищами за зовнішніми мотивами та лише на конкретних прикладах. Студент частково послуговується мовою візуального мистецтва у роздумах, поясненні матеріалу, висновках та узагальненнях, має низький рівень художньо-мистецького мислення і розвитку світопізнання і світовідчуття: не самостійно використовує набуті художні вміння, навички та власні здібності у творчій художній діяльності та у навчальному процесі викладання образотворчого мистецтва. Знаходить вирішення поставлених завдань під керівництвом. Частково володіє структурою уроків з образотворчого мистецтва, не завжди користується різними видами та типами уроків, допускає незначні помилки. Має середні навички мотивації до творчої діяльності учнів. Не завжди вірно, асоціативно, відповідно теми та мети ставить навчальне завдання, але не чітко його формулює. Має потребу у самореалізації лише за зовнішньої мотивації.

Оцінка «задовільно» **(E)** ставиться студенту коли студент має слабкі теоретичні знання. Частково має знання особливостей психофізіологічного розвитку дітей шкільного віку, їх можливостей у образотворчій діяльності. Характеризуються частковою репродуктивністю у відтворенні навчального матеріалу. Спонтанно орієнтується в програмах образотворчого мистецтва, не завжди послідовно викладає свої думки, допускає мовленнєві та термінологічні помилки, його знання з методики викладання образотворчого мистецтва не стійкі, студент не завжди вміє самостійно зробити аналіз художнього твору,

порівняння, висновки щодо сприймання творів образотворчого мистецтва. Має недостатні вміння, навички у творчій художній діяльності та спонтанно володіє педагогічною майстерністю викладання методики образотворчого мистецтва. Слабко володіє структурою уроків з образотворчого мистецтва, з затрудненням користується різними видами та типами уроків. Слабко визначає, відповідно теми та мети, поставку навчального завдання. На середньому рівні володіє навичками аналізу та самоаналізу, характеризуються зовнішніми стимулами у самореалізації. Загальна діяльність на заняттях з курсу характеризується репродуктивністю.

Оцінка «не задовільно» (Fх) ставиться студенту коли студент має дуже слабкі теоретичні знання. Не орієнтується у особливостях психофізіологічного розвитку дітей шкільного віку, їх можливостей у образотворчій діяльності. Спонтанно орієнтується в програмах образотворчого мистецтва, не викладає свої думки, допускає мовленнєві та термінологічні помилки, його знання з методики викладання образотворчого мистецтва не стійкі, студент не вміє самостійно зробити аналіз художнього твору, порівняння, висновки щодо сприймання творів образотворчого мистецтва. Не має вміння, навичок у творчій художній діяльності та не володіє педагогічною майстерністю викладання методики образотворчого мистецтва. Майже не володіє структурою уроків з образотворчого мистецтва, не користується різними видами та типами уроків. Не визначає, відповідно теми та мети, поставку навчального завдання. Не має навичок аналізу та самоаналізу, характеризуються зовнішніми стимулами, та повною репродуктивністю.

Оцінка «не задовільно» (F) – студент не володіє теоретичними знаннями. Характеризуються репродуктивністю у відтворенні навчального матеріалу. Студент здатний набути знання особливостей психофізіологічного розвитку дітей шкільного віку. Володіє незначною частиною тематичного матеріалу методики викладання образотворчого мистецтва, має слабко сформований рівень сприйняття художніх образів. Не володіє структурою уроків з образотворчого мистецтва, не користується різними видами та типами уроків – працює за зразком. Не визначає, відповідно теми та мети, поставку навчального завдання. Не має навичок аналізу та самоаналізу, характеризуються зовнішніми стимулами, та повною репродуктивністю. Виявляє певні творчі вміння та навички, володіє незначною частиною термінологічного мінімуму, словниковий запас обмежений, застосування знань та вмінь на практиці незадовільний. Не може сформулювати власну думку та відповісти на поставлені запитання.

13. Методичне забезпечення

Конспекти лекцій з курсу «Методика викладання образотворчого мистецтва»

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи студентів.

Стрітьєвич Т. М. Активні методи навчання у підготовці майбутніх учителів образотворчого мистецтва / Т. М. Стрітьєвич // Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки. – Черкаси: РВВ Черкаського національного

університету ім. Б. Хмельницького, 2008. – Вип. 129. – С.125–130.

Стрітьєвич Т.М. Аспекти сучасного уроку образотворчого мистецтва / Т.М. Стрітьєвич // вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка, 2011. – Педагогічні науки. №8 (219), частина II. – Луганськ. – С.167-172.

Стрітьєвич Т. М. Особливості художнього сприйняття на заняття з образотворчого мистецтва / Т. М. Стрітьєвич // Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2012. – Вип. 103. – С.284-290.

14. Рекомендована література

Базова

О. П. Рудницька	Українське мистецтво у полікультурному просторі : навч. посібник	К.: ЕксОб, 2000. укр.
Б. Є. Патон та ін.	Історія української культури : у 5 т.	К.: Наук. думка, 2000. укр
Бабенко Леонід Вікторович	Українське образотворче мистецтво: посіб. для викладачів ВНЗ	Кіровоград : КДПУ, 2001. укр.
О. П. Щолокова та ін.	Світова художня культура : Від первісного суспільства до початку середньовіччя : навч. посіб. для студ. ВПНЗ	К.: Вища шк., 2004. укр.
Петрова Ольга Миколаївна	Мистецтвознавчі рефлексії. Історія, теорія та критика образотв. мистец. 70-х років ХХ ст. : зб. ст.	К.: Академія, 2004. укр.
Железняк С. М.	Образотворче мистецтво : підруч. для учнів 6 кл. загальноосвіт. навч. закл.	К.: ЛДЛ, 2006. укр.
Г. Белікова, Л. Членова	Український портрет XVI - XVIII століть з кол. НХМУ : каталог-альбом	К.: Артанія Нова, 2006. укр.
Белкіна, Е. В.	Образотворче мистецтво : підруч. для 6-го кл. загальноосвіт. навч. закл.	К.: Навч. книга, 2006. укр.
Масол Людмила Михайлівна.	Загальна мистецька освіта: теорія і практика : монографія	К.: Промінь, 2006. укр.
Климова Лариса Віталіївна.	Образотворче мистецтво : плани-конспекти. 1 кл.	Х.: Веста: Ранок, 2006. укр.
Мельник Володимир Михайлович	Мистецтво витинанки та аплікації : навчальний посібник	Тернопіль: Навч. кн. - Богдан, 2006. укр.
Климова Лариса Віталіївна	Образотворче мистецтво. Плани-конспекти. 5 клас	Х.: Ранок:Веста, 2006. укр.
Климова Л. В. та ін..	Образотворче мистецтво : плани-конспекти. 3 кл.	Х.: Веста: Ранок, 2007. укр.
Семеніхіна Світлана Миколаївна	Образотворче мистецтво. 7 клас. Тематичне планування та розробки уроків	Х.: Веста: Ранок, 2007. укр.
Фесенко Леонід Віталійович	Я їду на урок образотворчого мистецтва. 5 кл. : наук. вид.	Х.: Веста: Ранок, 2008. укр.
Матвєєва Г. Д.	Художньо-естетична освіта і виховання : зб. авт. експ. профіл. програм	Тернопіль: Навч. кн. - Богдан, 2008. укр.
Ночвінова Олена Володимирівна	Образотворче мистецтво. 5 клас: Тематичне планування та розробки уроків	Х.: Ранок:Веста, 2008. укр.
Котляр Володимир Пилипович	Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання дітей : навч. посіб. для студ. ВНЗ	: Кондор, 2009. укр.
Волковой Валерій Аркадійович	Анатомія людини : підручник	Х.: Бурун і К, 2010. укр.
Шмагало Р. Т. та ін.	Мистецька освіта й мистецтво в культуротворчому процесі України ХХ-ХХІ століть : навч. посіб. для студ. ВНЗ	Тернопіль: Мандрівець, 2013. укр.

1. Антонович Є.А., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Є. Декоративно-прикладне мистецтво. - Львів: Світ, 1993. -272 с.
2. Антонович Є.А., Проців В.І., Свид С.П. Художні техніки у школі: Навч.-метод, посібник для студентів ХГФ. - К.:ІЗМН, 1997.-312с.
3. Бабанский Ю.К. Как оптимизировать процесс обучения. —М.: Знание, 1978. - 48 с.
4. Бондар Іван Іванович. Психолого-педагогічні основи навчання образотворчому та декоративно-прикладному мистецтву: Методологічні і метод. нариси. — Черкаси : ЧНУ, 2005. –68с.
5. Вербицкий А.А. Активное обучение в высшей школе. – М. 1991.
6. Вильчинский В.М. Изобразительное искусство: Учебник для 1 - 2 кл. - К.: Рад. школа, 1990. - 127 с.
7. Вотт Фіона. Арт-ідеї. Школа образотворчого мистецтва: понад 400 ідей малювання фарбами, пастеллю, кольоровими олівцями, чорнилом, ручками / В. Наливана (пер.з англ.) Антоній... Міллер (дизайн та іл.). — К. : Країна Мрій, 2007. — 288с
8. Выгодский Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте. - М, 1967.
9. Глинская И.П. Изобразительное искусство: Методика обучения в 1 - 3 кл. - К.: Рад. школа, 1978. -111с.
10. Глинская И.П. Изобразительное искусство: Методика обучения в 4-6 кл. - К.: Рад. школа, 1981. - 126 с.1978. - 111 с.
11. Горяева Н.А. Первые шаги в мире искусства: Из опыта работы: Книга для учителя. - М.: Просвещение, 1991. -159с.
12. Дубасенюк Олександра Антонівна, Семенюк Тамара Всеволодівна, Антонова Олена Євгенівна. Професійна підготовка майбутнього вчителя до педагогічної діяльності / Житомирський держ. педагогічний ун-т ім. Івана Франка. — Житомир, 2003. — 192с. — Бібліогр.: с. 190-191.
13. Експериментальна програма для середньої загальноосвітньої школи: Образотворче мистецтво 5—7 кл. /Укл. О.Д.Соронович, О.С.Печеняк. - К.:ІЗМН, 1998. -88 с.
14. Експериментальна програма: Образотворче мистецтво 1-4 кл. /Укл. С.В.Коновець //Початкова школа, 1999. -№9.
15. Игнатьев Е.И. Психология изобразительной деятельности детей. - М.: Педагогика, 1961.
16. Изобразительное искусство в школе. Под ред. В.В.Колокольникова. - М.: Педагогика, 1975. - 96 с.
17. Изобразительное искусство в школе. Под ред. В.В.Колокольникова. - М.: Педагогика, 1975. - 96 с.
18. Изобразительное искусство и художественный труд: 1 -4 кл.: Книга для учителя /Б.М.Неменский, Н.Н.Фомина, Н.В.Гросул и др. - М.: Просвещение, 1991. - 192 с.
19. Изобразительное искусство и художественный труд: 1 -4 кл.: Книга для учителя /Б.М.Неменский, Н.Н.Фомина, Н.В.Гросул и др. - М.: Просвещение, 1991. - 192 с.
20. Кардашов В.М. Теорія і методика викладання образотворчого мистецтва: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2007. – 296с.
21. Кондрацький Василь Іванович. Методи навчання образотворчого мистецтва. — К. : ЦЗРУ, 2005. — 62с.
22. Константинов Ф.Л. Деякі поради з методики малювання в 1-4 класах. - К.: Учпедвидав Рад. школа, 1963. - 36 с.
23. Корж Олександр Миколайович. Образотворче мистецтво: Художньо-педагогічна діяльність: Метод. посібник розрахований на учнів серед. і старшого шк. віку, вчителів, керівників худож. студій. — К. : Задруга, 1998. — 82с.
24. Котляр Володимир Пилипович. Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання дітей: Навч. посібник. — Запоріжжя : Просвіта, 2003. — 188с.
25. Кузин В.С. Вопросы изобразительного творчества. - М., 1971.
26. Кузин В.С. Психология: Учебное пособие для педучилищ.- М., 1974.

27. Кузін В.С. Основи обучения ИЗО в школе. - М., Просвещение, 1977.
28. Леви В.Л. Нестандартний ребенок. - М.: ЦПП, 1992. - 225с.
29. Макарова Е.Г. В начале было детство: Записки педагога. - М.: Педагогіка, 1990. – 256 с.
30. Методы обучению рисованию в восьмилетней школе. Под ред. А. П. Фомичева. - М., 1963.
31. Мистецтво та становлення особистості студента (естетичний аспект): Метод. посіб. / О.І. Бабічев, В.М. Швирка; Луган. нац. пед. ун-т ім. Т.Шевченка. — Луганськ: Альма-матер, 2005. — 124 с. — Бібліогр.: с. 120-122. — укр.
32. Педагогічна творчість / С.О. Сисоева; АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти. — К., 1998. — 151 с. — Бібліогр.: 191 назв. — укр.
33. Неменский Б.М. Мудрость красоты: О проблемах эстетического воспитания: Кн. для учителя. - М.: Просвещение, 1987. - 255 с.
34. Петренко Ю. М. Образотворче мистецтво у школі: Поради та рекомендації. — К., 2004. — 98с. : мал. — (Посібник для вчителя; №12, грудень 2004). — Бібліогр.: с. 98.
35. Гриньова Марина Вікторівна. Саморегуляція навчальної діяльності школяра: Теоретико-методичний аспект. — Х. : Фоліо, 1997. — 256с.
36. Підготовка майбутніх учителів образотворчого мистецтва: проблеми та досвід / Ред.: А.М. Богуш. — О., 2002. — 222 с. — (Наук. вісн. Південноукр. держ. пед. ун-ту ім. К.Д. Ушинського; Спец. вип.).
37. Проведення уроків сприйняття мистецтва при викладанні предмету "Образотворче мистецтво" у середній школі / І.І. Попова // Вісн. Харк. держ. акад. дизайну і мистец. — 2005. — N 2. — С. 239-244.
38. Одноралов Н.В. Материалы в изобразительном искусстве: Пособие для учителей. - М.: Просвещение, 1983. - 144 с.
39. Опалюк О.М. Образотворче мистецтво з спеціальною методикою викладання. — Кам'янець-Подільський: «МЕДОБОРИ», 2002. — 32с.
40. Петренко Ю. М. Образотворче мистецтво у школі: Поради та рекомендації. — К., 2004. — 98с. : мал. — (Посібник для вчителя; №12, грудень 2004).
41. Программа для средней общеобразовательной школы: Изобразительное искусство 1-4 кл. /Сост. Л.Н.Любарская, Н.И. Резниченко - К.: Перун, 1996. - 46 с.
42. Рожкова Е. Е. Изобразительное искусство в начальной школе: Из опыта работы учителя. - М.: Просвещение, 1980. - 96 с.
43. Ростовцев Н.Н. История методов обучения рисованию. Зарубежная школа рисунка. - М., 1981.
44. Ростовцев Н.Н. История методов обучения рисованию. Русская й советская школы рисунка. - М., 1981.
45. Ростовцев Н.Н. Методика преподавания изобразительного искусства в школе. - М., 1981.
46. Свид, С.П., Антонович Є.А. Педагогічне керівництво образотворчою діяльністю школярів: курс лекцій. -Івано-Франківськ Прикарпатський університет., 1992. -120 с.
47. Твори українського образотворчого мистецтва на уроках у школі: Метод, рекомендації для учителів образотворчого мистецтва /Упор. С.В.Коновець. - К.:
48. Теория й методика изобразительной деятельности /В.Б.Косминская, Е.Й. Васильева, Р.Г.Казакова й др. - М.: Просвещение, 1985. - С.142 - 147.
49. Терентьев Рисунок в педагогической практике учителя изобразительного искусства. - М., 1981.
50. Фомина Н. Детский рисунок как феномен художественной культуры: Вопросы художественной педагогики // Искусство в школе. - 1991. - № 2, 4, 6.

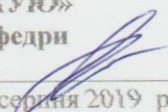
- Арнхейм Р. Искусство и визуальное восприятие . - М.:Прогресс, 1974. - 392 с.
- a. Бабанский Ю.К. Как оптимизировать процесс обучения. —М.: Знание, 1978. - 48 с.
 - b. Бодалев А.А. Воспитание человека человеком. - М., 1965.
 - c. Гусева Л.Г. опанування напрямів сучасного мистецтва //Мистецтво та освіта, 1998. - № 4. - С. 20-45.
 - d. Эстетика: Словарь /под общ. ред. А.А.Беляева й др. - М.:Политиздат, 1989. - 447 с.
 - e. Костерин Н.П. Учебное рисование. -М.: Просвещение, 1984.-С. 101- 114.
 - f. Методические рекомендации по совершенствованию подготовки учителей к руководству графической деятельностью учащихся 1 - 4 кл. /Сост. Н.Н.Резниченко. - М., 1988.
 - g. Мухина В.С. Изобразительная деятельность ребенка как форма усвоения. Педагогіка опыта. – М.: Педагогіка, 1981.-240с.
 - h. Неменский Б.Н. Мудрость красоты: О проблемах эстетического воспитания. - М.: Просвещение, 1987.-255 с.
 - i. Ортега-и-Гассет Х. Дегуманизация искусства.
 - j. Островерхова Н. Нестандартні форми навчання” – Шкільний світ. Бібліотека молодого завуча, 2003 №6
 - k. Преемственность в изобразительной деятельности дошкольников й младших школьников /Под ред. В.С.Кузина. - М.,1974.
 - l. Самовол П.І. Етюд про нестандартний урок // Рідна школа, 1991
 - m. Сердюк Й. Й. Восприятие архитектурной среды. - Львов, 1979.
 - n. Теория й методика изобразительной деятельности /В.Б.Косминская, Е.И.Васильева, Р.Г.Казакова й др. - М.:Просвещение, 1985. - С. 138 - 142.
 - o. Харитонов М.Ф. Рисование мелом на классной доске. -М.: Просвещение, 1968. -61 с.
 - p. Черинько А.В. Какого цвета удивление? - К.: Знание, 1990. - 48 с.

15. Інформаційні ресурси

- 1 . <http://www.parta.com.ua/referats/view/624/>.
2. <http://ua.referats.net.ua/view/9032>.
3. <http://teacher.at.ua/publ/46-1-0-1936>.
4. <http://www.lib.ua-ru.net/inode/19197.html>.
5. http://revolution.allbest.ru/pedagogics/00042823_0.html.
6. http://www.mon.gov.ua/education/average/new_pr/0506/hd.doc.
7. <http://www.ippo.org.ua/files>.
8. <http://www.znz.edu-ua.net/storage/439.doc>.
9. <http://refsmarket.com.ua/>
10. <http://monax.ru/pedagogics/00103011.html>.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Центральноукраїнський державний
педагогічний університет імені Володимира Винниченка

Кафедра образотворчого мистецтва та дизайну

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри
Стрітьсвич Т.М.
«30» серпня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО
МИСТЕЦТВА

Галузь знань **02** Культура і мистецтво

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Спеціальність: **023** Образотворче мистецтво, декоративне
мистецтво, реставрація

Освітня програма: **Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,**
реставрація

Факультет **Мистецький**

Форма навчання: **Денна**

2019– 2020 навчальний рік

Робоча програма **МЕТОДКА ВИКЛАДАННЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА** для студентів за спеціальністю: **023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація**

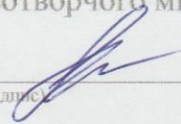
Розробники: Стрітьєвич Т.М., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого мистецтва та дизайну

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва та дизайну

Протокол від «30» серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри образотворчого мистецтва та дизайну

(підпис)

Стрітьєвич Т.М.

(прізвище та ініціали)

4. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 0202 Мистецтво (шифр і назва)	Нормативна (за вибором)
	Напрямок підготовки 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація (шифр і назва)	
	Спеціальність (професійне спрямування): _____ додаткова спеціальність/ спеціалізація	Рік підготовки: IV-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр 7-й
Загальна кількість годин - 90		Лекції 6 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –2		Практичні, семінарські 30 год.
	Лабораторні год.	
	Самостійна робота 40 год.	
	Консультації: 14 год.	
	Ступінь вищої освіти: Бакалавр	Вид контролю: 7 семестр - екзамен

5. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни ознайомити студентів з методикою викладання образотворчого та декоративного мистецтва, її історією, змістовними компонентами при викладанні образотворчого мистецтва у закладах, визначити особливості образотворчої діяльності, прийоми, методи та форми навчання образотворчому мистецтву у сучасних умовах; розвиток особистісних якостей студентів, творчого потенціалу, педагогічної майстерності; виробити власний стиль і методику викладання, не обмежуючись тематикою.

Завдання вивчення дисципліни передбачає набуття знань, вмінь та навичок в таких напрямках:

володіння методикою викладання образотворчого та декоративного мистецтва;

знання особливостей психофізіологічного розвитку дітей, їх можливостей в образотворчій діяльності;

розуміння художньо-виразних засобів образотворчого мистецтва та естетичних якостей дитячої художньої творчості.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

науково-теоретичні основи викладання образотворчого мистецтва;

завдання зміст та структуру шкільних програм з образотворчого мистецтва, специфіку поглибленого вивчення образотворчого мистецтва в загальноосвітній школі, художній школі та позашкільних заняттях з образотворчого мистецтва;

методику проведення уроків та занять образотворчого мистецтва відповідно до вікових, індивідуальних особливостей та професійного рівня;

нові технології різних видів мистецтва; відомості з теорії образотворчої грамоти; загальні принципи і методи перспективного зображення предметів навколишньої діяльності; закони лінійної і повітряної перспективи; послідовність роботи над натюрмортом, пейзажем, зображення людини, тварини, птаха; технічні прийоми роботи, властивості різних художніх матеріалів; особливості й закономірності створення тематичних композицій.

вміти:

володіти методикою викладання різних видів занять із образотворчого мистецтва, використовуючи різні форми і методи навчання;

володіти методикою особистісно-орієнтованого навчання;

планувати роботу з образотворчого мистецтва;

вміти працювати з методичною літературою;

на практиці застосовувати знання отримані під час навчання;

Як результат вивчення навчальної дисципліни у студентів формується здатність викладати фахові дисципліни у дитячих спеціалізованих художніх та мистецьких закладах освіти. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. Знання та

розуміння предметної галузі та професійної діяльності. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). Здатність працювати автономно та набути навички міжособистісної взаємодії. Навички здійснення безпечної діяльності. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. Здатність бути критичним і самокритичним. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. Володіння культурою мислення, що виявляється в здатності сприймати й узагальнювати інформацію відповідно до представлених цілей підготовки фахівця під час вивчення дисципліни. Прагнення до саморозвитку, постійного підвищення кваліфікації та майстерності. Правильне використання різних мовних засобів відповідно до комунікативних намірів; вміння влучно висловлювати думки для успішного розв'язання проблем і завдань у професійній діяльності. Вміння самостійно поглиблювати знання в рамках дисципліни шляхом пошуку й опрацювання нової інформації з використанням сучасних засобів технічної інформації. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Мають володіти навчальними методиками, теорією та методикою професійної художньої освіти та дидактикою викладання спеціальних дисциплін з фаху, формувати естетичні смаки, художні навички учнів дитячих спеціалізованих художніх та мистецьких закладах освіти. Здатність здійснювати збереження, обробку та редагування професійної інформації з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для виконання професійних завдань та прийняття професійних рішень.

Здатність використовувати виразну мову образотворчого мистецтва в процесі власної професійної діяльності для сприяння створенню художніх заходів, мистецьких рухів, акцій тощо

Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації творів мистецтва, зміст основних класичних і сучасних категорій та концепцій мистецтвознавчої науки, усвідомлювати їх художньо-естетичну природу. Здатність організувати заходи до культурно-просвітницьких установ з метою поглиблення отриманих знань з історії образотворчого мистецтва. Здатність створювати в колективі мікроклімат, який сприяє засвоєнню знань і розвитку особистості в цілому. Здатність розуміти культурно-суспільні процеси і впливати на ціннісну орієнтацію учнів. Здатність до спілкування за допомогою синтезу мистецтв. Знання з теорії та методики образотворчого мистецтва. Розуміння та здатність застосовувати на практиці методи, прийоми та засоби навчання образотворчому мистецтву відповідно вікових особливостей учнів та вимогам сучасної школи. Розуміння особливостей педагогічного малюнку та ефективного застосування його у навчально-виховному процесі. Пробуджувати естетичні відчуття, сприяти естетичному, національному та патріотичному вихованню засобами образотворчого мистецтва.

6. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль/блок 1. Психолого-педагогічні основи викладання образотворчого мистецтва.

Сучасний стан та напрямки викладання образотворчого мистецтва у закладах освіти та мистецтва. Зміст та завдання образотворчого мистецтва як навчального предмета. Вимоги до викладання та викладача образотворчого мистецтва. Сучасні навчально-методичні матеріали.

Історія методики викладання образотворчого мистецтва. Дитячий малюнок як феномен художньої культури. Особливості образотворчої діяльності учнів.

Психолого-педагогічні основи викладання образотворчого мистецтва. Методи, прийоми та форми організації навчального процесу з образотворчого мистецтва. Методики зображення з натури, по пам'яті, за уявою.

Діючі програми з образотворчого мистецтва. Реалізація основних образотворчих проблем з образотворчого мистецтва (Колір, композиція, простір, форма та об'єм). Розвиток уяви, художньо-образного мислення. Планування та організація навчального процесу з образотворчого мистецтва: у закладах освіти та культури. Календарно-тематичне планування з образотворчого мистецтва у позакласній та позашкільній діяльності з образотворчого мистецтва з образотворчого мистецтва (організація гурткової роботи).

Змістовий модуль/блок 3. Особливості проведення занять з образотворчого мистецтва.

Педагогічний малюнок як основна форма навчання образотворчого мистецтва. Вимоги до наочності.

Урок як основна форма навчального процесу з образотворчого мистецтва. Структура занять з образотворчого мистецтва. Особливості занять сприйняття мистецтва та навколишньої дійсності. Особливості занять малювання з натури. Особливості занять зображення тварин, птахів та риб. Особливості декоративної діяльності. Особливості зображення людини. Дизайн-освіта в програмі образотворчого мистецтва. Особливості оцінювання дитячих робіт.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль/блок 3. Особливості проведення занять з образотворчого мистецтва.						
Педагогічний малюнок як основна форма навчання образотворчого мистецтва. Вимоги до наочності.		2	1			2
Структура занять з образотворчого мистецтва. Вимоги до занять з образотворчого мистецтва.		4	1			2
Особливості занять сприйняття мистецтва та навколишньої дійсності.			4			4
Особливості занять малювання з натури.			6			8
Особливості занять зображення тварин, птахів та риби			4			6
Особливості декоративної діяльності.			4			6
Особливості зображення людини.			6			6
Дизайн-освіта в програмі образотворчого мистецтва.			4			4
Особливості оцінювання дитячих робіт.			2			2
Усього годин		6	30			40

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено	
2		
...		

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль/блок 3. Особливості проведення занять з образотворчого мистецтва	
1	Педагогічний малюнок як основна форма навчання образотворчого мистецтва. Вимоги до наочності.	1
2	Структура занять з образотворчого мистецтва. Вимоги до занять з образотворчого мистецтва.	1
3	Особливості занять сприйняття мистецтва та навколишньої дійсності.	4
4	Особливості занять малювання з натури. Педагогічний малюнок.	6
5	Особливості занять зображення тварин, птахів та риб. Педагогічний малюнок.	4
6	Особливості декоративної діяльності. Педагогічний малюнок.	4
7	Особливості зображення людини. Педагогічний малюнок.	6
8	Дизайн-освіта в програмі образотворчого мистецтва	4
9	Особливості оцінювання дитячих робіт.	2
		30

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено	
2		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль/блок 3. Особливості проведення занять з образотворчого мистецтва	
1	Педагогічний малюнок як основна форма навчання образотворчого мистецтва. Вимоги до наочності.	2
2	Структура занять з образотворчого мистецтва. Вимоги до занять з образотворчого мистецтва.	4
3	Особливості занять сприйняття мистецтва та навколишньої дійсності.	8
4	Особливості занять малювання з натури. Педагогічний малюнок.	6
5	Особливості занять зображення тварин, птахів та риб. Педагогічний малюнок.	6
6	Особливості декоративної діяльності. Педагогічний малюнок.	6
	Особливості зображення людини. Педагогічний малюнок.	6
	Дизайн-освіта в програмі образотворчого мистецтва	4
	Особливості оцінювання дитячих робіт.	2
		40

9. Індивідуальні завдання

10. Методи навчання

Лекції, практичні заняття, виконання тестових завдань, тренінгові вправи, дискусії, бесіди, моделювання, аналіз педагогічних ситуацій на заняттях образотворчого мистецтва.

11. Методи контролю

Поточний контроль, оцінювання активності і знань студентів під час практичних занять, поточне бліцопитування, контроль за виконанням завдань для самостійної роботи.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Назви змістових модулів і тем	Кількість балів				
	у тому числі				
	л	п	лаб	інд	с.р.
1	3	4	5	6	7
Змістовий модуль/блок 1. Психолого-педагогічні основи викладання образотворчого мистецтва					
Педагогічний малюнок як основна форма навчання образотворчого мистецтва. Вимоги до наочності.	1 год.			2-5	
Структура занять з образотворчого мистецтва. Вимоги до занять з образотворчого мистецтва.	1 год.			2-5	

Особливості занять сприйняття мистецтва та навколишньої дійсності.	1 год.			2-5		2-5
Особливості занять малювання з натури. Педагогічний малюнок.	1 год.			2-5		2-5
Особливості занять зображення тварин, птахів та риб. Педагогічний малюнок.	4 год.			2-5		2-5
Особливості декоративної діяльності. Педагогічний малюнок.	6 год			2-5		2-5
Особливості зображення людини. Педагогічний малюнок.	4 год			2-5		2-5
Дизайн-освіта в програмі образотворчого мистецтва.	4 год			2-5		2-5
Особливості оцінювання дитячих робіт.	2 год			2-5		
Екзамен				18-45 балів		12-60 балів

За підготовку до практичне заняття та активність на ньому студент може отримати від 2 до 5 балів:

5 балів – студент відмінно знає навчальний матеріал, критично аналізує його, може наводити приклади. Студент свідомо послуговується мовою візуального мистецтва у роздумах, поясненні матеріалу, висновках та узагальненнях, має достатньо високий рівень художньо-мистецького мислення і розвитку світопізнання і світовідчуття: самостійно використовує набуті художні вміння, навички та власні здібності. Вільно знаходить вирішення поставлених завдань. Демонструє вміння вести дискусію.

4 бали – студент володіє матеріалом, аналізує його, с допомогою наводить приклади. Студент послуговується мовою візуального мистецтва у роздумах, поясненні матеріалу, висновках та узагальненнях, має достатній рівень художньо-мистецького мислення і розвитку світопізнання і світовідчуття: самостійно використовує набуті художні вміння, навички та власні здібності. Демонструє вміння вести дискусію.

3 бали - студент володіє матеріалом, з труднощами аналізує його, с допомогою наводить приклади. Студент посередньо послуговується мовою візуального мистецтва у роздумах, поясненні матеріалу, висновках та узагальненнях, має достатній рівень художньо-мистецького мислення і розвитку світопізнання і світовідчуття: самостійно не використовує набуті художні вміння, навички та власні здібності.

2 бали - студент частково володіє матеріалом, з труднощами аналізує його, с допомогою наводить приклади. Студент дуже посередньо послуговується мовою візуального мистецтва у роздумах, поясненні матеріалу, висновках та узагальненнях, має низький рівень художньо-мистецького мислення і розвитку світопізнання і світовідчуття: не використовує набуті художні вміння, навички та власні здібності.

За виконані самостійні завдання 5 до 20 балів.

Критерії оцінювання самостійної роботи

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження.	2 бали
2.	Чіткість викладення матеріалу	5 бали
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	13 балів
4.	Презентація висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження.	3 бали
5.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи	2 бали

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінка «**відмінно**» (**A**) ставиться студенту коли він має ґрунтовні теоретичні знання з образотворчого мистецтва та методики його викладання, має свідомі знання особливостей психофізіологічного розвитку дітей шкільного віку, їх можливостей в образотворчій діяльності. Володіє дидактичними прийомами та методами, вирізняє форми навчання образотворчого мистецтва. Знає та орієнтується в навчальних програмах з образотворчого мистецтва для середньої школи, володіє образотворчою та психолого-педагогічною термінологією. Має повне розуміння художньо-виразних засобів образотворчого мистецтва та естетичних якостей дитячої художньої творчості.

У межах програми, здатний систематизувати, узагальнювати, свідомо сприймати та відтворювати візуальні образи, застосовувати асоціативні зв'язки між творами образотворчого мистецтва, творами інших мистецтв та життєвими явищами. Студент свідомо послуговується мовою візуального мистецтва у роздумах, поясненні матеріалу, висновках та узагальненнях, має достатньо високий рівень художньо-мистецького мислення і розвитку світопізнання і світовідчуття: самостійно використовує набуті художні вміння, навички та власні здібності у творчій художній діяльності та у навчальному процесі викладання образотворчого мистецтва. Вільно знаходить вирішення поставлених завдань. Володіє структурою уроків з образотворчого мистецтва, користується різними видами та типами уроків. Має навички мотивації до творчої діяльності учнів. Вміє вірно відповідно теми та мети поставити навчальне завдання. Володіє навичками аналізу та самоаналізу, має потребу у самореалізації. Загальна відповідь характеризується креативністю, творчим підходом до вирішення поставлених задач.

Оцінка «добре» **(В)** ставиться студенту коли він має достатні теоретичні знання з образотворчого мистецтва та методики його викладання, має знання особливостей психофізіологічного розвитку дітей шкільного віку, їх можливостей в образотворчій діяльності. Володіє дидактичними прийомами та методами, вирізняє форми навчання образотворчого мистецтва. Знає та достатньо орієнтується в навчальних програмах з образотворчого мистецтва для середньої школи, володіє образотворчою та психолого-педагогічною термінологією, допускає незначні помилки. Має розуміння художньо-виразних засобів образотворчого мистецтва та естетичних якостей дитячої художньої творчості. У межах програми, здатний систематизувати, узагальнювати, свідомо сприймати та відтворювати візуальні образи, застосовувати асоціативні зв'язки між творами образотворчого мистецтва, творами інших мистецтв та життєвими явищами за зовнішніми мотивами. Студент послуговується мовою візуального мистецтва у роздумах, поясненні матеріалу, висновках та узагальненнях, має достатній рівень художньо-мистецького мислення і розвитку світопізнання і світовідчуття: не завжди самостійно використовує набуті художні вміння, навички та власні здібності у творчій художній діяльності та у навчальному процесі викладання образотворчого мистецтва. Знаходить вирішення поставлених завдань. Володіє структурою уроків з образотворчого мистецтва, користується різними видами та типами уроків, допускає незначні помилки. Має навички мотивації до творчої діяльності учнів. Вміє вірно, але не завжди чітко, відповідно теми та мети поставити навчальне завдання. Володіє не в повній мірі навичками аналізу та самоаналізу, має потребу у самореалізації лише за зовнішньої мотивації. Характеризується творчим підходом до вирішення поставлених задач.

Оцінка «добре» **(С)** ставиться студенту коли він має належні теоретичні знання з образотворчого мистецтва та методики його викладання, має знання особливостей психофізіологічного розвитку дітей шкільного віку, їх можливостей в образотворчій діяльності, але допускає помилки у визначені.

Володіє, але не чітко, дидактичними прийомами та методами, вирізняє форми навчання образотворчого мистецтва. Знає та орієнтується в навчальних програмах з образотворчого мистецтва для середньої школи, володіє образотворчою та психолого-педагогічною термінологією, допускає незначні помилки. Має розуміння художньо-виразних засобів образотворчого мистецтва та естетичних якостей дитячої художньої творчості. У межах програми, здатний систематизувати, узагальнювати, свідомо сприймати та відтворювати візуальні образи, застосовувати асоціативні зв'язки між творами образотворчого мистецтва, творами інших мистецтв та життєвими явищами за зовнішніми мотивами та лише на конкретних прикладах. Студент частково послуговується мовою візуального мистецтва у роздумах, поясненні матеріалу, висновках та узагальненнях, має середній рівень художньо-мистецького мислення і розвитку світопізнання і світовідчуття: не завжди самостійно використовує набуті художні вміння, навички та власні здібності у творчій художній діяльності та у навчальному процесі викладання образотворчого мистецтва. Знаходить вирішення поставлених завдань під керівництвом. Володіє структурою уроків з образотворчого мистецтва, не завжди користується різними видами та типами уроків, допускає незначні помилки. Має середні навички мотивації до творчої діяльності учнів. Вміє вірно, відповідно теми та мети поставити навчальне завдання, але не чітко його формулює. Володіє на середньому рівні навичками аналізу та самоаналізу, має потребу у самореалізації лише за зовнішньої мотивації. Характеризується творчим підходом до вирішення поставлених задач та зовнішніми мотивами.

Оцінка «задовільно» (D) ставиться студенту коли він може продемонструвати теоретичні знання з образотворчого мистецтва та методики його викладання, має часткові знання особливостей психофізіологічного розвитку дітей шкільного віку, їх можливостей в образотворчій діяльності, але допускає помилки у визначенні. Частково володіє дидактичними прийомами та методами, не вирізняє форми навчання образотворчого мистецтва. Знає та не чітко орієнтується в навчальних програмах з образотворчого мистецтва для середньої школи, володіє образотворчою та психолого-педагогічною термінологією, допускає значні помилки. Має не повне розуміння художньо-виразних засобів образотворчого мистецтва та естетичних якостей дитячої художньої творчості. У межах програми, частково здатний систематизувати, узагальнювати, свідомо сприймати та відтворювати візуальні образи, інколи застосовувати асоціативні зв'язки між творами образотворчого мистецтва, творами інших мистецтв та життєвими явищами за зовнішніми мотивами та лише на конкретних прикладах. Студент частково послуговується мовою візуального мистецтва у роздумах, поясненні матеріалу, висновках та узагальненнях, має низький рівень художньо-мистецького мислення і розвитку світопізнання і світовідчуття: не самостійно використовує набуті художні вміння, навички та власні здібності у творчій художній діяльності та у навчальному процесі викладання образотворчого мистецтва. Знаходить вирішення поставлених завдань під керівництвом. Частково володіє

структурою уроків з образотворчого мистецтва, не завжди користується різними видами та типами уроків, допускає незначні помилки. Має середні навички мотивації до творчої діяльності учнів. Не завжди вірно, асоціативно, відповідно теми та мети ставить навчальне завдання, але не чітко його формулює. Має потребу у самореалізації лише за зовнішньої мотивації.

Оцінка «**задовільно**» (Е) ставиться студенту коли студент має слабкі теоретичні знання. Частково має знання особливостей психофізіологічного розвитку дітей шкільного віку, їх можливостей у образотворчій діяльності. Характеризуються частковою репродуктивністю у відтворенні навчального матеріалу. Спонтанно орієнтується в програмах образотворчого мистецтва, не завжди послідовно викладає свої думки, допускає мовленнєві та термінологічні помилки, його знання з методики викладання образотворчого мистецтва не стійкі, студент не завжди вміє самостійно зробити аналіз художнього твору, порівняння, висновки щодо сприймання творів образотворчого мистецтва. Має недостатні вміння, навички у творчій художній діяльності та спонтанно володіє педагогічною майстерністю викладання методики образотворчого мистецтва. Слабко володіє структурою уроків з образотворчого мистецтва, з затрудненням користується різними видами та типами уроків. Слабко визначає, відповідно теми та мети, поставку навчального завдання. На середньому рівні володіє навичками аналізу та самоаналізу, характеризуються зовнішніми стимулами у самореалізації. Загальна діяльність на заняттях з курсу характеризується репродуктивністю.

Оцінка «**не задовільно**» (F_x) ставиться студенту коли студент має дуже слабкі теоретичні знання. Не орієнтується у особливостях психофізіологічного розвитку дітей шкільного віку, їх можливостей у образотворчій діяльності. Спонтанно орієнтується в програмах образотворчого мистецтва, не викладає свої думки, допускає мовленнєві та термінологічні помилки, його знання з методики викладання образотворчого мистецтва не стійкі, студент не вміє самостійно зробити аналіз художнього твору, порівняння, висновки щодо сприймання творів образотворчого мистецтва. Не має вміння, навичок у творчій художній діяльності та не володіє педагогічною майстерністю викладання методики образотворчого мистецтва. Майже не володіє структурою уроків з образотворчого мистецтва, не користується різними видами та типами уроків. Не визначає, відповідно теми та мети, поставку навчального завдання. Не має навичок аналізу та самоаналізу, характеризуються зовнішніми стимулами, та повною репродуктивністю.

Оцінка «**не задовільно**» (F) – студент не володіє теоретичними знаннями. Характеризуються репродуктивністю у відтворенні навчального матеріалу. Студент здатний набути знання особливостей психофізіологічного розвитку дітей шкільного віку. Володіє незначною частиною тематичного матеріалу методики викладання образотворчого мистецтва, має слабо сформований рівень сприйняття художніх образів. Не володіє структурою уроків з образотворчого мистецтва, не користується різними видами та типами уроків – працює за зразком. Не визначає, відповідно теми та мети, поставку навчального завдання. Не має

навичок аналізу та самоаналізу, характеризуються зовнішніми стимулами, та повною репродуктивністю. Виявляє певні творчі вміння та навички, володіє незначною частиною термінологічного мінімуму, словниковий запас обмежений, застосування знань та вмінь на практиці незадовільний. Не може сформулювати власну думку та відповісти на поставлені запитання.

13. Методичне забезпечення

Конспекти лекцій з курсу «Методика викладання образотворчого мистецтва»

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи студентів.

Стрітьєвич Т. М. Активні методи навчання у підготовці майбутніх учителів образотворчого мистецтва / Т. М. Стрітьєвич // Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки. – Черкаси: РВВ Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького, 2008. – Вип. 129. – С.125–130.

Стрітьєвич Т.М. Аспекти сучасного уроку образотворчого мистецтва / Т.М. Стрітьєвич // вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка, 2011. – Педагогічні науки. №8 (219), частина II. – Луганськ. – С.167-172.

Стрітьєвич Т. М. Особливості художнього сприйняття на заняття з образотворчого мистецтва / Т. М. Стрітьєвич // Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2012. – Вип. 103. – С.284-290.

14. Рекомендована література

Базова

О. П. Рудницька	Українське мистецтво у полікультурному просторі : навч. посібник	К.: ЕксОб, 2000. укр.
Б. Є. Патон та ін.	Історія української культури : у 5 т.	К.: Наук. думка, 2000. укр
Бабенко Леонід Вікторович	Українське образотворче мистецтво: посіб. для викладачів ВНЗ	Кіровоград : КДПУ, 2001. укр.
О. П. Щолокова та ін.	Світова художня культура : Від первісного суспільства до початку середньовіччя : навч. посіб. для студ. ВПНЗ	К.: Вища шк., 2004. укр.
Петрова Ольга Миколаївна	Мистецтвознавчі рефлексії. Історія, теорія та критика образотв. мистец. 70-х років ХХ ст. : зб. ст.	К.: Академія, 2004. укр.
Железняк С. М.	Образотворче мистецтво : підруч. для учнів 6 кл. загальноосвіт. навч. закл.	К.: ЛДЛ, 2006. укр.
Г. Белікова, Л. Членова	Український портрет XVI - XVIII століть з кол. НХМУ : каталог-альбом	К.: Артанія Нова, 2006. укр.
Белкіна, Е. В.	Образотворче мистецтво : підруч. для 6-го кл. загальноосвіт. навч. закл.	К.: Навч. книга, 2006. укр.
Масол Людмила Михайлівна.	Загальна мистецька освіта: теорія і практика : монографія	К.: Промінь, 2006. укр.
Климова Лариса Віталіївна.	Образотворче мистецтво : плани-конспекти. 1 кл.	Х.: Веста: Ранок, 2006. укр.
Мельник Володимир Михайлович	Мистецтво витинанки та аплікації : навчальний посібник	Тернопіль: Навч. кн. - Богдан, 2006. укр.
Климова Лариса Віталіївна	Образотворче мистецтво. Плани-конспекти. 5 клас	Х.: Ранок:Веста, 2006. укр.
Л. В. Климова та ін..	Образотворче мистецтво : плани-конспекти. 3 кл.	Х.: Веста: Ранок, 2007. укр.
Семеніхіна Світлана Миколаївна	Образотворче мистецтво. 7 клас. Тематичне планування та розробки уроків	Х.: Веста: Ранок, 2007. укр.
Фесенко Леонід Віталійович	Я іду на урок образотворчого мистецтва. 5 кл. : наук. вид.	Х.: Веста: Ранок, 2008. укр.
Г. Д. Матвєєва	Художньо-естетична освіта і виховання : зб. авт. експ. профіл. програм	Тернопіль: Навч. кн. - Богдан, 2008. укр.
Ночвінова Олена Володимирівна	Образотворче мистецтво. 5 клас: Тематичне планування та розробки уроків	Х.: Ранок:Веста, 2008. укр.
Котляр Володимир Пилипович	Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання дітей : навч. посіб. для студ. ВНЗ	К.: Кондор, 2009. укр.
Волковой Валерій Аркадійович	Анатомія людини : підручник	Х.: Бурун і К, 2010. укр.
Р. Т. Шагалю та ін.	Мистецька освіта й мистецтво в культуротворчому процесі України ХХ-ХХІ століть : навч. посіб. для студ. ВНЗ	Тернопіль: Мандрівець, 2013. укр.

51. Антонович Є.А., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Є. Декоративно-прикладне мистецтво. - Львів: Світ, 1993. -272 с.
52. Антонович Є.А., Проців В.І., Свид С.П. Художні техніки у школі: Навч.-метод, посібник для студентів ХГФ. - К.:ІЗМН, 1997.-312с.
53. Бабанский Ю.К. Как опритимизировать процесс обучения. —М.: Знание, 1978. - 48 с.
54. Бондар Іван Іванович. Психолого-педагогічні основи навчання образотворчому та декоративно-прикладному мистецтву: Методологічні і метод. нариси. — Черкаси : ЧНУ, 2005. —68с.
55. Вербицкий А.А. Активное обучение в высшей школе. – М. 1991.
56. Вильчинский В.М. Изобразительное искусство: Учебник для 1 - 2 кл. - К.: Рад. школа, 1990. - 127 с.
57. Вотт Фіона. Арт-ідеї. Школа образотворчого мистецтва: понад 400 ідей малювання фарбами, пастеллю, кольоровими олівцями, чорнилом, ручками / В. Наливана (пер.з англ.) Антоній... Міллер (дизайн та іл.). — К. : Країна Мрій, 2007. — 288с
58. Выгодский Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте. - М, 1967.
59. Глинская И.П. Изобразительное искусство: Методика обучения в 1 - 3 кл. - К.: Рад. школа, 1978. -111с.
60. Глинская И.П. Изобразительное искусство: Методика обучения в 4-6 кл. - К.: Рад. школа, 1981. - 126 с.1978. - 111 с.
61. Горяева Н.А. Первые шаги в мире искусства: Из опыта работы: Книга для учителя. - М.: Просвещение, 1991. -159с.
62. Дубасенюк Олександра Антонівна, Семенюк Тамара Всеволодівна, Антонова Олена Євгеніївна. Професійна підготовка майбутнього вчителя до педагогічної діяльності / Житомирський держ. педагогічний ун-т ім. Івана Франка. — Житомир, 2003. — 192с. — Бібліогр.: с. 190-191.
63. Експериментальна програма для середньої загальноосвітньої школи: Образотворче мистецтво 5—7 кл. /Укл. О.Д.Соронович, О.С.Печеняк. - К.:ІЗМН, 1998. -88 с.
64. Експериментальна програма: Образотворче мистецтво 1-4 кл. /Укл. С.В.Коновець //Початкова школа, 1999. -№9.
65. Игнатьев Е.И. Психология изобразительной деятельности детей. - М.: Педагогика, 1961.
66. Изобразительное искусство в школе. Под ред. В.В.Колокольникова. - М.: Педагогика, 1975. - 96 с.
67. Изобразительное искусство в школе. Под ред. В.В.Колокольникова. - М.: Педагогика, 1975. - 96 с.
68. Изобразительное искусство и художественный труд: 1 -4 кл.: Книга для учителя /Б.М.Неменский, Н.Н.Фомина, Н.В.Гросул и др. - М.: Просвещение, 1991. - 192 с.
69. Изобразительное искусство и художественный труд: 1 -4 кл.: Книга для учителя /Б.М.Неменский, Н.Н.Фомина, Н.В.Гросул и др. - М.: Просвещение, 1991. - 192 с.
70. Кардашов В.М. Теорія і методика викладання образотворчого мистецтва: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2007. – 296с.
71. Кондрацький Василь Іванович. Методи навчання образотворчого мистецтва. — К. : ЦЗРУ, 2005. — 62с.
72. Константинов Ф.Л. Деякі поради з методики малювання в 1-4 класах. - К.: Учпедвидав Рад. школа, 1963. - 36 с.
73. Корж Олександр Миколайович. Образотворче мистецтво: Художньо-педагогічна діяльність: Метод. посібник розрахований на учнів серед. і старшого шк. віку, вчителів, керівників худож. студій. — К. : Задруга, 1998. — 82с.
74. Котляр Володимир Пилипович. Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання дітей: Навч. посібник. — Запоріжжя : Просвіта, 2003. — 188с.
75. Кузин В.С. Вопросы изобразительного творчества. - М., 1971.
76. Кузин В.С. Психология: Учебное пособие для педучилищ.- М., 1974.

77. Кузін В.С. Основи обучения ИЗО в школе.- М.,Просвещение,1977.
78. Леви В.Л. Нестандартний ребенок. - М.: ЦПП, 1992. -225с.
79. Макарова Е.Г. В начале было детство: Записки педагога.- М.: Педагогіка, 1990. – 256 с.
80. Методы обучению рисованию в восьмилетней школе. Под ред. А. П. Фомичева.- М., 1963.
81. Мистецтво та становлення особистості студента (естетичний аспект): Метод. посіб. / О.І. Бабічев, В.М. Швирка; Луган. нац. пед. ун-т ім. Т.Шевченка. — Луганськ: Альма-матер, 2005. — 124 с. — Бібліогр.: с. 120-122. — укр.
82. Педагогічна творчість / С.О. Сисоєва; АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти. — К., 1998. — 151 с. — Бібліогр.: 191 назв. — укр.
83. Неменский Б.М. Мудрость красоты: О проблемах эстетического воспитания: Кн. для учителя. - М.:Просвещение, 1987. - 255 с.
84. Петренко Ю. М. Образотворче мистецтво у школі: Поради та рекомендації. — К., 2004. — 98с. : мал. — (Посібник для вчителя; №12, грудень 2004). — Бібліогр.: с. 98.
85. Гриньова Марина Вікторівна. Саморегуляція навчальної діяльності школяра: Теоретико-методичний аспект. — Х. : Фоліо, 1997. — 256с.
86. Підготовка майбутніх учителів образотворчого мистецтва: проблеми та досвід / Ред.: А.М. Богуш. — О., 2002. — 222 с. — (Наук. вісн. Південноукр. держ. пед. ун-ту ім. К.Д. Ушинського; Спец. вип.).
87. Проведення уроків сприйняття мистецтва при викладанні предмету "Образотворче мистецтво" у середній школі / І.І. Попова // Вісн. Харк. держ. акад. дизайну і мистец. — 2005. — N 2. — С. 239-244.
88. Одноралов Н.В. Материалы в изобразительном искусстве: Пособие для учителей.-М.: Просвещение, 1983.- 144 с.
89. Опалюк О.М. Образотворче мистецтво з спеціальною методикою викладання. – Кам'янець-Подільський: «МЕДОБОРИ», 2002. – 32с.
90. Петренко Ю. М. Образотворче мистецтво у школі: Поради та рекомендації. — К., 2004. — 98с. : мал. — (Посібник для вчителя; №12, грудень 2004).
91. Программа для средней общеобразовательной школы: Изобразительное искусство 1-4 кл. /Сост. Л.Н.Любарская, Н.И. Резниченко - К.: Перун, 1996. - 46 с.
92. Рожкова Е. Е. Изобразительное искусство в начальной школе: Из опыта работы учителя. - М.: Просвещение, 1980. - 96 с.
93. Ростовцев Н.Н. История методов обучения рисованию. Зарубежная школа рисунка. - М., 1981.
94. Ростовцев Н.Н. История методов обучения рисованию. Русская й советская школы рисунка. - М., 1981.
95. Ростовцев Н.Н. Методика преподавания изобразительного искусства в школе. - М., 1981.
96. Свид, С.П., Антонович Є.А. Педагогічне керівництво образотворчою діяльністю школярів: курс лекцій. -Івано-Франківськ Прикарпатський університет., 1992. -120 с.
97. Твори українського образотворчого мистецтва на уроках у школі: Метод, рекомендації для учителів образотворчого мистецтва /Упор. С.В.Коновець. - К.:
98. Теория й методика изобразительной деятельности /В.Б.Косминская, Е.Й. Васильева, Р.Г.Казакова й др. - М.: Просвещение, 1985. - С.142 - 147.
99. Терентьев Рисунок в педагогической практике учителя изобразительного искусства. - М., 1981.
100. Фомина Н. Детский рисунок как феномен художественной культуры: Вопросы художественной педагогики // Искусство в школе. - 1991. - № 2, 4, 6.

- Арнхейм Р. Искусство и визуальное восприятие . - М.:Прогресс, 1974. - 392 с.
- q. Бабанский Ю.К. Как оптимизировать процесс обучения. —М.: Знание, 1978. - 48 с.
- г. Бодалев А.А. Воспитание человека человеком. - М., 1965.
- s. Гусева Л.Г. опанування напрямів сучасного мистецтва //Мистецтво та освіта, 1998. - № 4. - С. 20-45.
- t. Эстетика: Словарь /под общ. ред. А.А.Беляева й др. - М.:Политиздат, 1989. - 447 с.
- u. Костерин Н.П. Учебное рисование. -М.: Просвещение, 1984.-С. 101- 114.
- v. Методические рекомендации по совершенствованию подготовки учителей к руководству графической деятельностью учащихся 1 - 4 кл. /Сост. Н.Н.Резниченко. - М., 1988.
- w. Мухина В.С. Изобразительная деятельность ребенка как форма усвоения. Педагогіка опыта. – М.: Педагогіка, 1981.-240с.
- x. Неменский Б.Н. Мудрость красоты: О проблемах эстетического воспитания. - М.: Просвещение, 1987.-255 с.
- у. Ортега-и-Гассет Х. Дегуманизация искусства.
- z. Островерхова Н. Нестандартні форми навчання” – Шкільний світ. Бібліотека молодого завуча, 2003 №6
- aa. Преемственность в изобразительной деятельности дошкольников й младших школьников /Под ред. В.С.Кузина. - М.,1974.
- bb. Самовол П.І. Етюд про нестандартний урок // Рідна школа, 1991
- cc. Сердюк Й. Й. Восприятие архитектурной среды. - Львов, 1979.
- dd. Теория й методика изобразительной деятельности /В.Б.Косминская, Е.И.Васильева, Р.Г.Казакова й др. - М.:Просвещение, 1985. - С. 138 - 142.
- ee. Харитонов М.Ф. Рисование мелом на классной доске. -М.: Просвещение, 1968. -61 с.
- ff. Черинько А.В. Какого цвета удивление? - К.: Знание, 1990. - 48 с.

15. Інформаційні ресурси

- 1 0 . <http://www.parta.com.ua/referats/view/624/>.
11. <http://ua.referats.net.ua/view/9032>.
12. <http://teacher.at.ua/publ/46-1-0-1936>.
13. <http://www.lib.ua-ru.net/inode/19197.html>.
14. http://revolution.allbest.ru/pedagogics/00042823_0.html.
15. http://www.mon.gov.ua/education/average/new_pr/0506/hd.doc.
16. <http://www.ippo.org.ua/files>.
17. <http://www.znz.edu-ua.net/storage/439.doc>.
18. <http://refsmarket.com.ua/>
10. <http://monax.ru/pedagogics/00103011.html>.